

RAPPORT JAARSTUKKEN 2019

**AUDIT- EN REKENINGCOMMISSIE
GEMEENTE HOUTEN**

Audit- en rekeningcommissie
Postbus 30
3990 DA Houten

juni 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. De Audit- en Rekeningcommissie	4
3. Werkproces	4
4. Follow-up aanbevelingen jaarstukken 2018	5
5. Aanbevelingen n.a.v. jaarstukken 2019	5
6. Aanbevelingen n.a.v. voorlopige bevindingen accountant	7
7. Resumerend	9

1. Inleiding

Eén van de belangrijke taken van de Audit- en Rekeningcommissie (ARC) van de gemeenteraad betreft de beoordeling van het jaarverslag en de jaarrekening. Dit is vastgelegd in de Verordening Audit- en Rekeningcommissie van januari 2010. Dit rapport betreft de uitkomsten van deze beoordeling. In het jaarverslag wordt op programmaniveau verantwoording door het college afgelegd over hetgeen is bereikt. Daarnaast is aan het jaarverslag ook de financiële verantwoording gekoppeld. De jaarrekening wordt door de accountant gecontroleerd.

Bij het onderzoek naar de jaarstukken staat de vraag centraal: *“Is de gemeenteraad op basis van deze documenten in staat zijn controlerende rol op een adequate manier uit te oefenen?”* Dat wil zeggen: kan de raad zich een goed oordeel vormen over het (door het college) gevoerde beleid en beheer? En misschien nog wel belangrijker: kan de raad zich een goed oordeel vormen over wat het maatschappelijke resultaat van dat beleid is geweest? En in hoeverre komt dat resultaat overeen met het beoogde resultaat? Daarvoor moet goede en betrouwbare informatie in de jaarstukken beschikbaar zijn. Bovendien moet die informatie op een toegankelijke manier worden gepresenteerd.

2. De Audit- en Rekeningcommissie

De vijf leden van de ARC zijn Frank van der Meij (ITH), Marian Aanen (CDA), Marcel van Gooswilligen (D66), Jan Rinkel (VVD) en Pascal Ooms (SGP). Frank van der Meij is voorzitter. De commissie wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris (Frank-Jos Braspenning). Deze is tevens werkzaam bij het team A&O van de gemeente Houten.

Bij haar advies aan de raad richt de commissie zich zoveel mogelijk op patronen, structurele en/of advieswaardige zaken die haar opvallen. Zij geeft de raad in dit rapport haar aandachtspunten mee.

3. Werkproces

Ambtelijke ondersteuning

De commissie wil net als in voorgaande jaren haar dank uitspreken voor de ondersteuning die zij heeft ontvangen vanuit de ambtelijke organisatie. Op 26 maart 2020 is het resultaat van de jaarrekening nader toegelicht door de concerncontroller Rob Haesenbos en strategisch adviseur Ronald van Engeland. Een 2^e overleg met deze medewerkers vond plaats op 23 april. Ten bate van dit laatste overleg zijn vooraf schriftelijk vragen ingediend omtrent de verslaggeving die vervolgens schriftelijk door de organisatie zijn beantwoord. Op de avond zelf werden deze antwoorden waar mogelijk mondeling toegelicht. Net als in voorgaande jaren werden de door de ARC gestelde vragen (73 stuks) - voorzien van een schriftelijk uitgewerkt antwoord - met de raad gedeeld. Dit gebeurde gelijktijdig met het ter beschikking stellen van de jaarstukken. Op deze wijze kon ieder raadslid hier kennis van nemen en scheelde dit wellicht vragen in de schriftelijke technische vragenronde van de raad.

Op 28 mei heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden met de accountant Deloitte. Ten tijde van deze bespreking waren de accountantscontroles van de RBL en de WIL nog onderhanden. Tijdens deze avond gaf de accountant een toelichting op zijn (voorlopige) bevindingen en heeft de commissie hierover vragen gesteld.

Na het opstellen van het advies, heeft de commissie op 4 juni 2020 haar rapport besproken met de wethouder Financiën, de gemeentesecretaris en de concerncontroller. De commissie wil de directie en het college op deze plek bedanken voor het feit dat zij al in een vroeg stadium de beschikking kreeg over het concept jaarverslag. Alhoewel dit op punten niet altijd de definitieve tekst betrof, maakte dit desondanks een gedegen voorbereiding en behandeling door de commissie mogelijk van de stukken die 9 juni in de RTG worden behandeld. Het werken met een concept maakte het bovendien mogelijk om door de ARC geconstateerde onvolkomenheden, met name redactioneel, in samenspraak met het team Bedrijfsvoering alsnog te corrigeren. Wij zijn blij dat deze mogelijkheid werd geboden. Het aantal op deze wijze doorgevoerde redactionele aanpassingen was dit jaar overigens zeer beperkt, hetgeen een positief gegeven is.

4. Follow-up aanbevelingen jaarstukken 2018

Voor een weloverwogen oordeel over de jaarstukken 2019, is het ten eerste van belang vast te stellen in welke mate de aanbevelingen van de commissie over de jaarstukken van 2018 hun doorwerking hebben gekregen. De commissie stelt vast dat deze aanbevelingen dit jaar slechts voor een deel zijn opgevolgd. Er zijn onderwerpen die meer aandacht behoeven dan dat ze afgelopen jaar hebben gekregen.

De leesbaarheid van de teksten is het afgelopen jaar echter sterk verbeterd, met name bij het programma Samen Leven. Ook de financiële analyses en onderbouwing zijn helder en overzichtelijk. Vooral de programma's Duurzame Leefomgeving en Betrokken bij de Samenleving springen er dit jaar in positieve zin uit wat betreft de leesbaarheid en de geboden informatie. Zij het dat de raad met betrekking tot het laatste programma beperkt geïnformeerd wordt over de werkelijke kwaliteit van de dienstverlening en de snelheid van handelen. De kentallen die gegeven worden zijn daarvoor te abstract en algemeen.

Een belangrijk punt dat nog onvoldoende uit de verf komt is dat nog te weinig inzicht wordt geboden in wat er daadwerkelijk in de samenleving speelt. De oorzaak van achterliggende problemen en de oplossingen die daaruit kunnen worden afgeleid, zijn niet altijd helder. Dit geldt vooral voor het programma Samen Leven. De raad ziet graag dat er meer inzichtelijk gestuurd wordt op outcome (maatschappelijke effecten), waarbij beleid en interventies een duidelijke relatie hebben met wat nodig is en beoogd wordt. Sturing op budget, waarbij de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid niet uit het oog worden verloren, hoort hier vanzelfsprekend bij. De financiële randvoorwaarden dienen echter geen doel op zich te worden, maar zijn bedoeld als voorwaardenscheppend. Dit kan ook betekenen dat ambities aan de voorkant bijgesteld moeten worden. Prestaties in de zin van hetgeen gedaan is, hebben vooral waarde als ze ook het beoogde maatschappelijk effect bewerkstelligen. In de verantwoording en bestuurlijke beschouwingen komt de onderbouwing van een dergelijke relatie nog niet overal voldoende tot zijn recht. Wat we hebben bereikt wordt op sommige plekken nog steeds vooral beantwoord met wat we hebben gedaan. Er is niet altijd zicht op de mate waarin interventies bijgedragen aan de oplossing van achterliggende problemen. Dit geeft onvoldoende inzicht in de doeltreffendheid van beleid. Daarmee dreigt te weinig vanuit het perspectief van de burger te worden geëvalueerd.

Aan het advies te komen tot een inzichtelijker overzicht en duiding van signaalwaarden aan de hand waarvan de raad beter kan volgen hoe de financiële positie van de gemeente zich ontwikkelt, is op dit moment (nog) niet tegemoet gekomen. De ARC heeft ondertussen begrepen dat hier alsnog aan gewerkt wordt in de begroting 2021. Tot slot blijkt opnieuw dat de accountantsverklaringen van de RBL en WIL lang op zich laten wachten. Daarmee beschikte de ARC bij de bespreking van de jaarstukken niet over een eindoordeel van de accountant. Dit is een onwenselijke situatie.

Graag wordt de ARC ook de komende periode weer op de hoogte gehouden van de maatregelen en acties die college en organisatie inzetten om tot een betere verantwoording en daarmee sturing te komen. Waar dit kan en op prijs wordt gesteld denkt de ARC graag mee.

5. Aanbevelingen n.a.v. jaarstukken 2019

De commissie heeft zich afgevraagd in hoeverre de raad zich daadwerkelijk een goed oordeel kan vormen over het gevoerde beleid en beheer op basis van de verantwoording. Daar is ruimte voor verbetering. Hieronder volgen als eerste de aanbevelingen 1 t/m 4. Deze aanbevelingen zijn een herhaling van hetgeen vorig jaar door de ARC is geadviseerd, zij het wat bondiger geformuleerd. De noodzaak om deze aanbevelingen opnieuw onder de aandacht te brengen werd in de voorgaande paragraaf reeds ingeleid. In aanvulling op deze nog openstaande verbeterpunten volgen de aanbevelingen 5 t/m 8.

1. Wat meer reflectie in bestuurlijke beschouwingen

De vooral positieve insteek in de bestuurlijke beschouwingen maakt dat er hier en daar nog (te) weinig ruimte wordt geboden aan zaken die (nog) niet zo goed gaan. Vooral daar waar het politiek gevoelige (en zwaardere) onderwerpen betreft is dit relevant. In zo'n geval kan een genuanceerder en daarmee geloofwaardiger beeld worden neergezet. Dit kan het verhaal krachtiger maken. Het past

ook beter bij de lerende organisatie die de gemeente Houten wil zijn. Zeker volgend jaar - wanneer de effecten van de corona crisis duidelijker zijn - zou de ARC wat dit betreft graag wat meer nuance zien.

2. De bedoeling meer centraal in bestuurlijke beschouwingen

De tekst in de bestuurlijke beschouwingen focust net als in 2018 vooral op wat er is gedaan (output) en de kosten (Samen Leven) maar gaat nog onvoldoende in op de effecten vanuit het perspectief van de burger zelf (outcome). Zo wordt bijvoorbeeld in het deel Duurzame Leefomgeving beschreven welke woningen er gebouwd zijn, maar niet wat de bijdrage daarvan is aan het ledigen van de woningnood of hoe groot of minder groot het tekort aan woningen (naar doelgroep) daarmee eigenlijk is.

3. Betere data m.b.t. sturing en verantwoording

De commissie heeft met name in het sociaal domein de behoefte aan een verdere professionalisering van het gebruik van informatie en data in het kader van sturing en verantwoording. Daarmee ontstaat er meer inzicht in de maatschappelijke opgaven en het al dan niet bereiken van de eigenlijke bedoeling van beleid en interventies (zie ook de volgende aanbeveling 4). Dit betekent bijvoorbeeld dat bestaande registraties en databases waar nodig verder moeten worden geprofessionaliseerd en beter ontsloten moeten worden. Het laatste kan met behulp van data-analyses en toegankelijke rapportages. Vervolgens dient de onderbouwing van het beleid en de bijsturing daarvan met behulp van informatie en data beter zichtbaar voor de raad plaats te vinden. Overigens is het sturen op basis van informatie ook een bijzonder aandachtspunt voor het ruimtelijk domein waar de komende jaren met onder meer een nieuwe Ruimtelijke Koers, een nieuwe Omgevingswet en een waarschijnlijke recessie in het vooruitzicht op vele fronten een vinger aan de pols gehouden dient te worden.

4. Betere relatie tussen prestaties en de te bereiken doelen

Dit punt hangt samen met de voorgaande punten. Bij een heldere probleemanalyse wordt duidelijk wat er nodig is en welk beleid en interventies moeten worden ingezet. Dit zou zich moeten vertalen in gewenste maatschappelijke effecten. Indien dit niet zo is, dan dient er te worden bijgestuurd in de aanpak. De verantwoording en analyse in de jaarstukken geeft niet altijd de gewenste handvatten om goed te kunnen oordelen of we de juiste dingen doen op de juiste wijze. In welke mate de inzet leidt tot gewenste uitkomsten. Met andere woorden, de raad kan zich niet altijd een goed oordeel vormen over wat het maatschappelijke resultaat van het beleid is geweest. Juist in tijden van Corona wordt het nog belangrijker grip te krijgen op wat er in de samenleving gebeurt en daar goed op in te spelen. De ARC realiseert zich dat dit een langer ontwikkeltraject betreft en tijd kost, maar zou graag zien dat komend jaar op dit punt meer stappen worden gezet dan in het afgelopen jaar.

5. Vaker een toelichting bij het al dan niet behalen van prestaties nodig

Niet altijd is voldoende duidelijk waarom een prestatie op rood dan wel groen staat. Hoe eenduidiger en specifieker een prestatie is verwoord, hoe minder er hoeft te worden toegelicht ten tijde van de verantwoording. Bij het opstellen van de begroting kan echter niet altijd aan de vereisten van het voldoende SMART beschrijven van een voornemen worden volstaan omdat de uitvoering van het beleid nog niet tot in detail bekend is. Een toelichting bij de verantwoording ruim anderhalf jaar later is dan op zijn plaats. Deze wordt lang niet altijd gegeven. In bepaalde gevallen helpt het bijvoorbeeld als uiteindelijk gerealiseerde aantallen worden genoemd en/ of gerealiseerde projecten/ items/ locaties nader worden geduid en/of bij naam worden genoemd. Ook helpt het als consequent goed wordt uitgelegd waarom bepaalde trajecten vertraging oplopen dan wel zijn uitgesteld. Eén en ander resulteerde in een aantal gevallen in een technische vraag van de ARC waarin alsnog om een toelichting is gevraagd.

6. Toelichting ontbreekt soms bij groot verschil tussen ambitie en behaald resultaat

Niet altijd wordt een (duidelijke) verklaring gegeven van de reden waarom ambitie en uitkomst ver uit elkaar liggen als het gaat om maatschappelijke effecten. Ook dit resulteerde in een aantal gevallen in een technische vraag van de ARC. De ARC ziet graag dat hier consequenter invulling aan wordt gegeven.

7. Ontbrekende cijfers zoveel mogelijk voorkomen

De commissie pleit voor het gebruik van cijfers die ook daadwerkelijk meetbaar en langere tijd voorhanden zijn. Regelmatig ontbreken cijfers, staat er nbn of blijken cijfers uiteindelijk niet (meer) leverbaar. De raad kan zich dan geen volledig beeld vormen. In een aantal gevallen leidde dit tot

technische vragen vanuit de commissie. Sommige cijfers zijn alsnog verwerkt in de definitieve jaarstukken of worden nog verwerkt.

8. Omvang jaarstukken

In het verleden heeft de ARC regelmatig gewezen op de wens de omvang van de jaarstukken terug te brengen. Zij vraagt het college hier nog eens kritisch naar te kijken.

6. Aanbevelingen n.a.v. van voorlopige bevindingen accountant

Zoals in paragraaf 3 reeds werd aangegeven, heeft de accountant zijn accountantscontrole nog niet geheel kunnen afronden. Een controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid van de jaarrekening is dus nog niet voorhanden. De ARC heeft al wel een gesprek met de accountant gehad over zijn bevindingen tot op heden. De ARC heeft de accountant voorafgaand aan zijn jaarcontrole gevraagd extra aandacht te besteden aan het onderwerp grondexploitaties, in het bijzonder betreffende de interne controle van de actualisaties en de onderbouwing van grondprijzen. Aan dit verzoek is door de accountant voldaan. Op de bevindingen van de accountant hieromtrent wordt kort teruggeblikt onder aanbeveling 12.

Positief beeld eindcontrole

Het beeld dat uit het accountantsverslag en het gesprek met de accountant naar voren komt is wederom dat de gemeente Houten haar zaken goed op orde heeft. Wij willen het college bij deze complimenteren met dit feit. Ook wijst de accountant er ook dit jaar weer op dat de gemeente serieus werkt aan die punten die de accountant aandraagt ter verbetering. Met name de stappen die momenteel gezet worden ten aanzien van de verbijzonderde interne controle (VIC) worden door de accountant gewaardeerd. De VIC is een type controle die binnen gemeenten wordt toegepast om processen te controleren of ze juist, volledig en rechtmatig zijn toegepast. De accountant kan echter nog niet steunen op de IT-omgeving van Houten. Dit verdient aandacht.

Aanbevelingen

Hieronder volgt een aantal adviezen die de ARC graag onder de aandacht brengt van college en raad. Deze berusten op de belangrijkste aanbevelingen uit het accountantsverslag en het gesprek dat hierover met de accountant heeft plaatsgevonden afgelopen 28 mei.

9. Aandacht voor investeringen in IT (IC)

Op een geautomatiseerde en veilige manier de interne controle goed inregelen en vastleggen op basis van data-analyses heeft de toekomst. Met het oog hierop adviseert de accountant dan ook om te investeren in I(C)T, te beginnen met de belangrijkste cruciale processen en systemen. De controle wordt dan minder afhankelijk van menselijk handelen, is sneller en meer up-to-date en omvat het hele proces en niet slechts een steekproef. Hier valt overigens een parallel te trekken met aanbeveling 3: *'Betere data m.b.t. sturing en verantwoording'*. Het is noodzakelijk om te investeren in nieuwe technieken en de mogelijkheden die data bieden. Voorbeelden van organisaties die op het vlak van de geautomatiseerde IC momenteel grotere slagen maken zijn de gemeenten Utrecht en Almelo en de provincie Zuid-Holland. Voor de gemeente Houten ziet de accountant een horizon van 2 t/m 4 jaar voor zich om één en ander daadwerkelijk te realiseren. De ARC verneemt graag van het college welke investeringen zij in dit kader voornemens is te doen, wanneer en met welk beoogd resultaat.

10. Onrechtmatige inkoop voorkomen

Wat betreft het inkoopbeleid ziet de accountant procesmatig ruimte voor verbeteringen. Dit blijkt onder ander uit de onrechtmatige inkopen voor een bedrag van € 0,8 miljoen. Hierbij blijken aanbestedingsregels niet goed gevolgd te zijn. De ARC wil het college dan ook vragen welke maatregelen zij neemt ter nakoming van de aanbestedingsregels.

11. Uitgebreider aandacht voor signaleringswaarden financiële positie

Alhoewel het niet direct de jaarstukken 2019 betreft, wijst de accountant op de bijzondere tijden waarin wij momenteel leven. Er zijn vele onzekerheden over de impact die Corona op samenleving en economie gaat hebben. Ook in de jaarstukken wordt hieraan in het voorwoord en onder 'gebeurtenissen na balansdatum', aandacht besteed. Duidelijk is al wel dat de overheidsfinanciën onder druk komen te staan. Zo ook de financiële positie van de gemeente Houten. Ook de oplopende

tekorten in het sociaal domein blijven onze aandacht vragen. Daarbij komt dat onze bevolking in toenemende mate vergrijst. Tel daarbij op de ambities die voortkomen uit onder meer de duurzaamheidsopgaven en de Ruimtelijke Koers en het mag duidelijk zijn dat het vraagstuk over hoe om te gaan met onze financiële middelen, (algemene) reserve(s), risico's en het (weerstands)vermogen onherroepelijk en uitdrukkelijk op de agenda staat de komende periode.

Signaleringswaarden

Uit de jaarstukken 2019 blijkt echter dat nog geen gevolg is gegeven aan de uitwerking van een helder dashboard van signaleringswaarden. Onderstaande tekst (cursief) betreft dan ook een letterlijke herhaling uit de rapportage van de ARC van vorig jaar. Het onderwerp heeft aan actualiteit niets ingeboet, integendeel zelfs gezien de gevolgen van de corona-crisis.

Mede gezien de huidige en toekomstige ontwikkelingen in het sociaal domein (tekorten jeugd en Wmo) en de grote ontwikkelopgaven in het ruimtelijk domein met de bijbehorende financiële risico's, benadrukt de accountant de rol van de raad als kader stellende en controlerende partij als het gaat om de financiële positie van de gemeente. Te hoge ambities in een begroting zouden bijvoorbeeld kunnen leiden tot pijnlijke bezuinigingen die achteraf voorkomen hadden kunnen worden. Het monitoren door middel van signaleringswaarden kan helpen tijdig afwijkingen in beeld te brengen. Dergelijke waarden zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de rekening of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. Met behulp van signaleringswaarden kan de politiek het debat voeren over wat wel of niet wenselijk is, welke risico's zij aanvaardbaar vindt en welke niet. Voorbeelden van gehanteerde signaleringswaarden met bandbreedten en duiding, zijn die gebruikt worden bij de stresstest van 100.000+ gemeenten. Een voorbeeld van een dergelijk overzicht van signaleringswaarden uit de begroting en jaarstukken van de gemeente Leusden is hieronder opgenomen. Naast een bondige bespreking van ieder kengetal in een begeleidende tekst, wordt hier ook kort een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie uiteengezet. De gemeente Houten bespreekt in haar begroting eveneens de schuldquote en solvabiliteit met bandbreedten gelijk die worden gehanteerd in de bovengenoemde stresstest en de gemeente Leusden. Ook de andere indicatoren uit onderstaand overzicht worden kort besproken. Het overzicht van Leusden (met begeleidende tekst) biedt echter meer overzicht en duiding.

Voorbeelden signaleringswaarden uit begroting Leusden 2019:

	Signaalwaarden kengetallen		
Kengetallen:	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	< 90 %	< 90 -130 %	> 130 %
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90 %	< 90 -130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 – 50 %	< 20%
structurele exploitatieruimte	> 0 %	0 %	< 0 %
grondexploitatie	< 20%	20 – 35%	>35%
belastingcapaciteit	< 95%	95 – 105 %	> 105 %

Begroting 2019	Verloop van de kengetallen									
Kengetallen:	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019		MJR 2020		MJR 2021		MJR 2022	
netto schuldquote	-/- 5,5%	-/- 5%	3,7%		16,9 %		10,6 %		17,3%	
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-/- 7,4%	-/- 6%	1,3%		14,4 %		8,2%		14,8 %	
solvabiliteitsratio	50,4%	46%	46,6%		42,9%		43,8 %		42 %	
structurele exploitatieruimte	3,2%	0,16%	0%		0,0%		0,2%		0,4%	
grondexploitatie	11,3%	9%	2,5 %		0%		-/- 1,8%		-/- 1,9%	
belastingcapaciteit	90%	90%	87.4%		87,4%		87,4%		87,4%	

Wat de raad helpt om goed zicht te houden op de financiële positie van de gemeente is een helder overzicht van signaleringswaarden vergezeld van een goede duiding. De ARC vraagt het college dan ook te komen tot een overzichtelijker weergave van signaleringswaarden in begroting en jaarstukken, waarbij ruim aandacht wordt besteed aan duiding, verwachte ontwikkelingen en mogelijke risico's in relatie tot dit overzicht.

12. Actualisatie grondexploitaties en onderbouwing daarvan

Mogelijk komt ook de woningbouw door de gevolgen van de corona-crisis tijdelijk onder druk te staan. Dit ondanks de grote vraag naar woningen in onze regio. Een adaptieve programmering van woningbouw is dan ook van groot belang, waarbij - als de omstandigheden dit vragen - getemporiseerd kan worden en keuzes en volgorde van te bebouwen locaties en bouwprogramma's kunnen worden aangepast. Niet teveel en te vroeg investeren is bij (tijdelijke) verslechterende marktomstandigheden het devies, aldus de accountant. Anders loopt de gemeente op termijn mogelijk inkomsten mis, wat niet nodig is. Maar ook bij positieve ontwikkelingen is goed monitoren van belang. Bij positieve ontwikkelingen op de markt en daling van het risicoprofiel van de grondexploitatie in zijn geheel, kunnen in de nabije toekomst de winsten van de grondexploitatie in relatie tot de risico's positief uitslaan waardoor winst genomen dient te worden. Grondprijzen dienen bij dit alles marktconform en realistisch te zijn. De interne controle van de actualisaties en de onderbouwing van grondprijzen moeten op orde te zijn. De ARC heeft dit als speerpunt aan de accountant meegegeven voorafgaand aan de controle van de jaarrekening. De accountant stelt echter in zijn rapport:

“Tijdens de interimcontrole hebben wij vastgesteld dat de gemeente met ingang van de herziening van de grondexploitaties in 2019 een zichtbare controle heeft uitgevoerd, maar ontbrak nog een systematische aanpak en verscherping van de zichtbare vastlegging daarvan op onderdelen als de totaal beoordeling van de (schatting)elementen en de onderliggende actuele brondocumentatie. Verder zien wij in de analyse ook geen vastlegging van kritische vragen/aandachtspunten van de controleur en de uiteindelijke opvolging hiervan. Gedurende de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat er geen ontwikkelingen zijn op dit gebied.”

De ARC wil graag van het college weten welke maatregelen het college heeft genomen of gaat nemen ter verbetering van de procedure rondom het vaststellen en vastleggen van de actualisatie van de grondexploitaties in 2020.

13. Tijdiger beschikbaarheid accountantsverklaringen RBL en WIL

Tot slot, zoals eerder aangegeven in paragraaf 3, was de accountantscontrole van de RBL en WIL nog onderhanden op het moment dat de ARC de accountant sprak. Dit geldt ook voor het moment van opstellen van voorliggende rapportage. Het blijkt elk jaar weer een probleem te zijn om tijdig over de accountantsverklaringen met de aanvullende assuranceverklaring van beide partijen te kunnen beschikken. Wij willen het college opnieuw vragen aan te sturen op eerdere levering van deze stukken. Volgens onze accountant moet het mogelijk zijn dit proces met een maand te vervroegen. De ARC verneemt graag van het college welke maatregelen zij neemt opdat de benodigde stukken van de WIL en RBL voortaan tijdig(er) in het proces voorhanden zijn.

7. Resumerend

Alles overziend kan de commissie de raad mededelen dat zij tevreden is over de jaarstukken 2019 zoals deze nu voorliggen. In de jaarstukken legt het college verantwoording af over hetgeen is bereikt in het afgelopen jaar. Uitgangspunt is dat de raad zich een goed oordeel kan vormen over het (door het college) gevoerde beheer en beleid en wat het maatschappelijke effect hiervan is geweest. Daaraan voldoet het jaarverslag. Maar er is wel ruimte voor verbetering. Verschillende aanbevelingen uit het verslag van de ARC van vorig jaar zijn nog onverminderd van toepassing.

In de jaarstukken zou bijvoorbeeld meer aandacht uit moeten gaan naar de maatschappelijke effecten van ons beleid. In analyses en beschouwingen is de neiging vooral stil te blijven staan bij wat we gedaan en gerealiseerd hebben, waarbij de doorwerking daarvan op gewenste maatschappelijke effecten niet altijd voldoende uit de verf komt of niet voldoende wordt onderbouwd.

De ARC is ervan overtuigd dat de gemeente Houten in de basis veel zaken goed op orde heeft. De accountant bevestigt dit beeld. Daar waar verbeteringen nodig zijn, werkt de organisatie gestaag aan een oplossing. Complimenten zijn hier zonder meer op zijn plaats, Zo vindt er sinds enkele jaren een gedegen verslaggeving plaats van de stand van zaken rondom de opvolging van de aanbevelingen van de accountant naar aanleiding van de managementletter. Het streven is daarbij om binnen 2 jaar na een aanbeveling van de accountant de aanbeveling ook daadwerkelijk te hebben geïmplementeerd. De accountant complimenteert de organisatie en het college in het bijzonder met de stappen die gezet worden rond de verbijzonderde interne controle (VIC). Op het gebied van het gebruik van data in bedrijfsvoering (IC) en ter onderbouwing en bijsturing van beleid, dient de gemeente echter op verschillende fronten een been bij te trekken. Daarbij dient te worden geïnvesteerd in data-analyses en IT ofwel informatiegestuurd werken.

Bijzondere aandacht gaat de komende periode uit naar de maatschappelijke en economische gevolgen van Corona. Ook de tekorten in het sociaal domein spelen ons nog steeds parten. De financiële positie van de gemeente staat dan ook onder druk. Dit vraagt het nauwgezet bijhouden van ontwikkelingen, risico's en de gevolgen daarvan.

De Audit- en Rekeningcommissie is het college bijzonder erkentelijk dat de raad betrokken wordt bij de doorontwikkeling van begroting en jaarstukken. Zij wil het college hiervoor bedanken. Ook wil zij de accountant Deloitte - in het bijzonder in de persoon van Rein-Aart van Vught - bedanken voor de wijze waarop de accountant de ARC en de raad in de afgelopen jaren heeft bijgestaan met zijn uitleg en advies. Dit gebeurde op een prettige wijze en met grote inhoudelijke professionaliteit.

De commissie verneemt graag van het college of en op welke wijze zij de aanbevelingen 1 t/m 13 van de Audit- en Rekeningcommissie overneemt dan wel hieraan tegemoet kan komen.